Deel 2

Oud Perzië

Een camperreis door Georgië, Armenië en Iran

Tekst: Nardi Vaanholt en Marijke Hellema
Fotografie: Nancy Verheijen en Hans Schrijen

Moeder van Armenië

Tbilisi

Tbilisi, de hoofdstad van Georgië, ligt aan de rivier Mtkvari en heeft 1,4 miljoen inwoners. Een grote hectische stad. Met enige moeite vinden wij in het drukke Tbilisi onze overnachtingsplek. Wij beperken ons tot het oude stadsgedeelte van Tbilisi omdat dit ons het meeste boeit en behapbaar is. Door dit gedeelte van de stad trokken vroeger de oude handelskaravanen op weg naar Azië en Europa. Overal om ons heen zijn restanten uit die tijd terug te vinden. We bezoeken de oude Armeense kerk, de Sionikathedraal, het historisch museum met mooie maquettes van de oude huizen met houten balkons.

We lunchen in een van de kleine straatjes, bezoeken het Meidanplein en de Vredesbrug en zijn dan uitgeteld. De hitte, 38 graden, doet ons vluchten in de Citytour-bus. Een goed alternatief voor een wandeltoer.

We lopen naar onze camper en houden de stad voor gezien. Maar als het donker is wandelen we toch weer even naar de oude stad om de verlichte Vredesbrug te zien die de oude met de nieuwe stad verbindt. Een prachtig gezicht en een lust voor het oog. Het valt ons op dat zowel oud als jong veelal in het zwart lopen, op de kleding veel glitter gebruiken en een voorkeur voor rood geverfd haar hebben. Maar ook van hun kerkjes en hun rituelen houden. Hier is het geloof nog levendig en nadrukkelijk aanwezig.

Een feestelijk verjaardag ontbijt zit er voor Marijke niet in, zij beperkt zich tot de imodium en hoopt op betere tijden.

Hetzelfde geldt voor Liesbeth en Theo. In verband met een onverwachte ziekte van haar moeder vliegt Liesbeth, na inschakeling van de SOS alarmcentrale door de reisbegeleiding, dezelfde dag nog naar huis om één en ander voor haar moeder te regelen. Wij hopen allemaal dat zij iets later in de tijd weer aan de reis kan deelnemen. »

59-65 Oud Perzië deel 2.indd 59 07-08-19 20:10

Klooster

We willen een klooster 60 km ten noorden van Tbilisi bezoeken maar zijn tijden bezig om door het hectische verkeer en de omleidingen de weg uit Tbilisi naar het klooster te vinden. Aanvankelijk zoeven we over prachtig asfalt door glooiende heuvels zonder bomen met een enkele zoutvlakte. Het asfalt verdwijnt, de kuilen worden dieper en groter en het verkeer steeds minder. Bij een verlopen hippie-tent kopen wij water. We zien alleen nog enkele terreinwagens. We moeten nog 10 km rijden voordat wij bij het klooster zijn, dat tevens onze overnachtingsplaats is.

De weg is te slecht om verder te rijden en de hele weg moet ook teruggereden worden. En aangezien we morgenochtend vroeg naar de grens van Armenië willen rijden, lijkt ons dit geen goed uitgangspunt. De rest van de groep zit ruim 30 km achter ons. In overleg met Hans en Nancy zien we af van het voorgenomen bezoek aan het klooster, keren om en ontmoeten elkaar bij een nieuw waypoint, waar de anderen al zijn. We verbazen ons telkens weer hoe snel Nancy uit het niets een mooie en vooral rustige overnachtingsplaats in de vrije natuur weet te vinden. Als wij aankomen wacht ons een warm welkom; een aangeklede borrel en met zelfgemaakte hapjes voor de verjaardag van Marijke! Morgen gaan wij de grens over naar Armenië en is onze reis door Georgië al voorbij.

Kleurrijk landschap

Armenië

De grensovergang naar Armenië ziet er nieuw en professioneel uit. Zo ook de afhandeling van de formaliteiten: campers door de scan, paspoortcontrole, en ook de WA-verzekering kan ter plekke geregeld worden. Alleen de aankoop van de simkaart roept vragen op. Het beltegoed is dezelfde dag al op, iemand heeft er iets teveel aan verdient... Bij nader inzien blijken we alleen maar een simkaart te hebben gekocht er is geen tegoed in de vorm van GB opgeladen.

Bij het passeren van de grens wordt direct duidelijk dat Armenië een armer land is. De huizen zijn sobere optrekjes, de straten zijn niet goed onderhouden en overal zien we oud ijzer van verroeste landbouwwerktuigen, autowrakken en vervallen schuren.

Vroeg in de ochtend, voordat de toeristenbussen komen, lopen wij rond het mooi gelegen Haghpat kloostercomplex. De vrouwtjes uit het dorp zijn dan al druk bezig de stalletjes met hun zelfgemaakte souvenirs te vullen voor de komende bezoekers.

Weer op weg stoppen wij bij het Sanahinklooster, opgenomen op de Werelderfgoedlijst. Er zijn meerdere gebouwen. De oorspronkelijke kerk, met een later aangebouwd voorportaal is even groot als de kerk zelf. Er is ook nog een elfde-eeuwse bibliotheek en een twaalfde-eeuwse school. Iets verderop ligt het Mikojan museum, gewijd aan de twee in Sanahin geboren broers die een belangrijke rol hebben gespeeld in de Sovjetgeschiedenis. Een van de broers heeft de MIG straaljager ontworpen die op een groot plateau voor het museum staat.

Noravank klooster

Wij nemen de weg naar Stepanafan via een vreselijk lange smalle tunnel, kopen heerlijke verse vijgen langs de kant van de weg en overnachten onder het levensgrote Sovjetstandbeeld van de moeder van Armenië. Voor het eerst op onze reis regent het en hebben wij lage temperaturen.

Wij willen het klooster Marmasjen bezoeken, één van de weinige kloosters die niet op een berg maar in een dal ligt. De weg er naar toe is miserabel. Door de regen van de vorige dag is de diepte van de kuilen niet zichtbaar en zijn de verassingen daardoor groot. Ineens duikt in de diepte een prachtig gerestaureerd klooster uit de tiende eeuw op. Doordat op deze plek maar enkele toeristen zijn is het een oase van rust.

Jerevan

Via een nieuwe, nog niet voltooide autoweg aangelegd door Chinezen, rijden we naar de hoofdstad van Armenië, Jerevan. Onderweg bezoeken wij in Garni nog een oude Romeinse tempel, uit de eerste eeuw na Christus, gewijd aan de god Mithras. Grappig, maar eigenlijk het omrijden niet waard.

Wij parkeren onze camper bij een ziekenhuis in Jerevan en nemen foto's van het gebouw en de omgeving. Vervolgens stappen wij in een taxi die ons naar het genocide monument brengt. Het is gebouwd om de naar schatting zeshonderdduizend tot anderhalf miljoen Armeniërs te gedenken die in een als genocide aangeduide massamoord in 1915 in Turkije zijn omgekomen. Het museum is nog niet geopend maar het monument is wel bereikbaar. Wij zijn de enige toeristen. Via een breed lang toegangspad komen wij bij het indrukwekkende monument.

Na onze ervaringen in het museum is er bij ons geen behoefte om uitgebreid Jerevan te bezoeken. Wij drinken koffie op het plein Republiek en eten iets in een Italiaans restaurantje. We zoeken een taxichauffeur, tonen hem de foto's van het ziekenhuis en even later zijn we terug bij onze camper.

Sevan

Via een kaal en ruig landschap rijden we langs het Sevanmeer naar het plaatsje Sevan. Het meer ligt op een hoogte van 1900 meter en is één van de hoogst gelegen zoetwatermeren ter wereld. Hier komen de inwoners van Jerevan in de zomermaanden hun vertier zoeken. Met hele families maken zij gebruik van de vele barbecues en lange tafels die overal aan het water staan opgesteld en die gratis gebruikt mogen worden.

We zakken verder af naar het zuiden en bezoeken in Noratus een van de grootste chatsjkar velden van Armenië, gedenkstenen die dateren uit de 9de tot de 15de eeuw.

De chatsjkar is een traditioneel Armeens gedenkteken. Het is een staande steen met als centraal teken een kruis vaak omgeven door rozetten, druiventrossen of Bijbelse motieven. De stenen worden meestal gemaakt om levende of overleden personen te eren, militaire overwinning te herdenken maar ook als beschermingssymbool tegen natuurrampen. Armenië ligt vol met deze gedenktekens en ook nu nog worden ze gemaakt.

Armeense Stonehenge

Kabelbaan over het ravijn bij Tatev

Armeense kerk in Tbilisi

Een vrouw uit het dorp probeert tekst en uitleg te geven over sommige stenen. Met handen en voeten en twee woorden Frans is ze in staat ons iets duidelijk te maken. Ze laat ons een steen zien waarop een man tijdens de Zijderoute is vermoord door een Mongool. Via de tekens en ons inlevingsvermogen (!) waren wij in staat het verhaal te begrijpen (denken wij). Aan het einde van de rondleiding wilde zij haar gebreide kousen aan ons verkopen. Onze tas met Nederlandse symbolen was aan haar gezicht te zien een prima vervanging.

De rest van de dag brengen wij door onder de parasol van een wegrestaurantje om aan de site te werken. Nadat wij hier ook gegeten hebben, rijden wij bij ondergaande zon door de kloof met rode rotsen, op weg naar weer een klooster dat wij in de verte op een plateau zien liggen. Misschien wel het mooiste klooster van Armenië. Het Noravank klooster, gebouwd in 1205, is één van de weinige kloosters met twee verdiepingen en zoals steeds weer schitterend gelegen. Na het bezoek rijden we verder naar onze overnachtingsplaats, waar we voor het donker aankomen. »

59-65 Oud Perzië deel 2.indd 61 07-08-19 20:10

Jermoek

In Jermoek proberen we op een plek aan het stuwmeer te staan, maar worden voor de dam, door de politie tegengehouden en de andere kant op gestuurd. Enkele anderen worden wel doorgelaten?! Via een loodrechte weg naar beneden komen we uiteindelijk bij het meertje uit. Voordat wij Iran in gaan, maken wij eerst de wijnvoorraad van Hans en Nancy op. En daar worden door Nancy heerlijke gerechtjes bijgeleverd.

Bazaar in Tabriz

Intervieuw Iraanse TV

In Jermoek willen we twee dagen blijven staan. Na een heerlijke dag en rustige nacht doet het mannetje van de plek moeilijk en geeft aan dat we weg moeten. Wij verhuizen naar de andere kant van het water. Het kost echter enige moeite om onze camper via de loodrechte weg weer boven te krijgen. Na een paar verwoede pogingen neemt Hans het roer over en lukt het hem achteruitrijdend onze camper boven te krijgen.

Theo heeft besloten, aangezien Liesbeth in verband met de ziekteverloop van haar moeder niet kan terugvliegen, zoals wij aanvankelijk hadden gehoopt, naar huis terug te rijden. Samen met Hans en Nancy wordt de terugweg uitgestippeld en de navigatie ingelezen. Wij zijn allemaal wat aangeslagen als wij van Theo afscheid nemen. We wensen hem en Liesbeth het allerbeste.

De volgende ochtend terug-gaand door het uit één straat bestaande armoedige dorpje zien we dat aan beide kanten van de weg een koe geslacht wordt. We zijn even verbaasd door deze handeling, maar zo gebeurde dat vroeger natuur-lijk bij ons ook. De welvaart waarin wij leven is hier nog niet doorgedrongen.

Goris

Op een heuvelachtig verlaten terrein op de route van Jelmoek naar Goris komen we in Sian een verzameling van honderden basalt stenen tegen van wel twee meter hoog. Het wordt ook wel het Armeense Stonehenge genoemd. De stenen stammen waarschijnlijk uit de prehistorie. Volgens historici was het ooit een sterrenkundig observato-rium. Opvallend is dat veel van deze stenen in de bovenste punt een kogelvormig gat hebben.

Heel bijzonder. Om bij de grot-tenwoningen in de buurt van Goris te komen, trotseren wij eerst een steile weg met puntige keien en vervolgens een wiebe-lende hangbrug.

Marijke gaat mee tot het begin van de hangbrug. Met haar hoogtevrees deze wiebelbrug overlopen is echt een brug te ver.

Voor de overnachting staan we tientallen kilometers verder op een soort plateau met zicht op de omringende bergen. Geen toeristen, enkel herders te paard die hun vee naar huis brengen. Schitterend! In Goris lukt het ons om twee verse forellen te scoren voor het avondeten.

Rond zes uur zijn wij op onze overnachtingsplek nabij Tatev. De tocht met de kabelbaan over het ravijn is indrukwekkend, als-ook het bezoek aan het Klooster. Wij zijn net op tijd om de laatste rit terug te nemen. We verza-melen de alcohol die nog in onze bus aanwezig is. Maken de lek-kerste fles wijn open, geven onze blikjes bier aan de taxichauffeur en zijn dan eindelijk alcoholvrij en klaar voor Iran!

59-65 Oud Perzië deel 2.indd 62 07-08-19 20:10

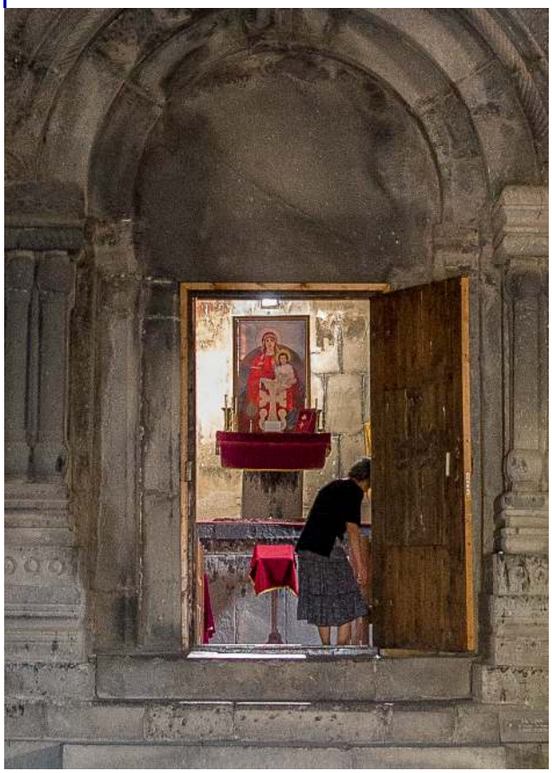

Haghpat kloostercomplex

Zoals trouwe lezers van het Camperreismagazine en van onze website “woman on wheels” wellicht weten is het onze tweede reis door Iran met Expedition Far East. Een gedeelte van de route en ook sommige bezienswaardigheden hebben wij al eens bezocht en uitvoerig beschreven in ons reisverslag De Oude Zijderoute welke in een vierluik in het Camperreismagazine gepubliceerd is. Daarom beperken wij ons in de verslaglegging van deze reis tot nieuwe ervaringen en indrukken alsmede de verschillen die ons opvallen in vergelijking met twee jaar terug.

Iran

Zoals steeds nemen wij grensovergangen gezamenlijk. Er loopt maar één doorgaande weg van Jerevan naar de Iraanse grens en die gaat pal langs de grens met Azerbeidjan. Wachtposten aan beide zijden van de weg maken duidelijk dat deze landen geen vrienden zijn.

Het is rustig, als wij bij de Armeense grens arriveren. Met loep en norse blik en in grote ernst bestudeert men onze paspoorten en zo ook onze camper.

Hoe anders gaat het toe aan de Iraanse kant. De douaniers zijn vrolijk en lachen om onze voornamen. Het carnet de passage en de andere zaken worden redelijk snel afgehandeld. Hoofddoeken om en dan staan we weer op Iraanse bodem. De prachtig gekleurde bergen die wij zagen bij het verlaten van Armenië zetten zich voort in Noord-Iran.

En aanvankelijk ook de slechte kwaliteit van het asfalt.

Nieuw is de hevige storm. Op onze drukke zanderige overnachtingsplek in de buurt van Marazad waaien en wapperen chadors en hoofddoeken alle kanten op. De haren krijgen even weer vrij spel.

Ondanks de rugdekking van de truck van Hans schudt en beweegt onze camper heftig. Het zand vliegt om onze oren en er zit niets anders op dan ramen en deuren te sluiten, iets te eten en proberen te slapen.

Marand

Als wij in Marand telefoonkaarten willen scoren krijgen wij daarbij hulp van een Engels sprekende Iraanse vrouw uit Tabriz, die Nancy op straat heeft aangesproken. Als iedereen weer mobiel is, nodigt zij ons uit om thee te drinken bij haar tante wiens achttienjarige zoon drie weken geleden bij een verkeersongeval om het leven is gekomen. Zij wil haar tante en oom enige afleiding bezorgen en vraagt ons mee te gaan. Wij worden allerhartelijkst ontvangen in een grote familiekamer die nu ook rouwkamer is en waar het portret van de zoon een centrale plaats inneemt. Het verdriet en de emoties van de moeder zijn zo intens aanwezig dat het ons allemaal raakt. Deze mensen ontvangen ons als vrienden, delen hun emoties met een vanzelfsprekendheid waar wij verwonderd naar kijken. Even verbaasd zijn wij over het feit dat binnen het uur de hele familie is gearriveerd. Er wordt ijs gehaald en thee gezet, foto’s gemaakt en adressen uitgewisseld. Er wordt gelachen en gehuild. Een emotionele memorabele middag die even voor afleiding heeft gezorgd in het intense verdriet van deze familie. »

Hangbrug bij Goris

MIG straaljager

Na afloop worden wij naar onze campers gebracht en wij vertrekken pas nadat iedereen onze campers van binnen heeft bekeken. Uiteindelijk komen wij veel later dan gepland op ons overnachtingsplek in het El Goli-park in Tabriz. Het staat hier vol met tentjes en kleden met daarop etende families. Zasra een meisje van 15, met drie jaar Engels op school, wil haar vaardigheden oefenen en gaat bij onze campers langs.

Volgend jaar in 2018 is Tabriz de Islamitische culturele hoofdstad van Iran. Het plaatselijke toeristenbureau heeft de camper van Hans gespot en wij worden uitgenodigd om morgen een aantal bezienswaardigheden te bezoeken. Maar wij gaan nu eerst genieten van ons inmiddels diepvries forelletje uit Goris.

Marmasjen klooster

Promotie van de Islamitische culturele hoofdstad

Om tien uur staan de twee organisatoren van het festival 2018 met taxi's ons op te wachten. Zij spreken zeer slecht Engels en Nancy stelt voor dat Zasra mee mag als tolk.

Een aantal kleine nieuwe musea moeten worden gepromoot en foto's met bezoekende buitenlandse toeristen kunnen hier een bijdrage aan leveren en daarvan wordt handig gebruik gemaakt. Uiteraard op al die foto's ook de belangrijke officials. Nancy wordt geïnterviewd door de Iraanse televisie, Zasra vertaalt. Een jonge journalist wil Hans interviewen maar laat de kansen aan zich voorbij gaan. Wij kijken verbaasd naar dit hele spektakel.

Na drie uur hebben wij genoeg bijgedragen aan de promotie van Tabriz als Islamitische culturele hoofdstad, bedanken de organisatie en gaan de soek in.

Het voelt goed om terug te zijn in Iran! Ook al betekent dit dat je privacy beperkt is en er constant mensen in en rond je camper staan. Iraniërs stellen vrij directe vragen en één van de favoriete vragen is de koopsom van de camper. En ... mogen wij met jou op de foto!

Tot aan het begin van de nacht komen mensen nog het park in gereden en zetten tentjes zo dicht naast en achter onze camper zodat wij de deur niet meer uit kunnen. Met enkele nachtelijke interventies hebben wij dit kunnen voorkomen.

Lees deel 3 van deze reis in het volgende CamperReisMagazine

Chatsjkar - Armeens gedenkteken

CAMPERINFO

ROUTE EN AFSTAND

De afstand van Macka tot Dogubeyazit bedraagt ongeveer 7.700 km. De route loopt door het mooiste gebieden van Georgië, Armenië en Iran waarbij we in aanraking kommen met zowel de oude beschavingen als ook nieuwe culturen. Het landschap in deze Europees-Aziatische land en het Midden Oosten kent zeer grote verschillen. Uitgestrekte vlakten die worden afgebakend door bergen en spectaculaire kusten en afgelegen woestijnen. Naast al het natuurschoon bezoeken we ook levendige steden met geurige bazaars, kleurrijke kerken en kloosters, moskeeën, mausoleums, medressen, verlaten ruïnes en opgravingen. Afhankelijk van politieke of weersomstandigheden kunnen de route als ook de aantal kilometers wijzigen.

VOERTUIG

Een reis door deze landen kan met bijna alle campers worden gereden. De camper moet natuurlijk in goede staat verkeren. Rijden op diesel is een voordeel. Goede vering en schokbrekers zijn geen must, een bodemvrijheid van 15 tot 20 cm is voldoende. Het is wel noodzakelijk dat men voor 2 dagen voor wat betreft eten, sanitair, water en stroom zelfvoorzienend kan zijn.

WEGEN

Het merendeel van de wegen op onze route zijn geasfalteerd. Slechts minder dan 3% van deze reis rijden we over niet geasfalteerde wegen. Vaak zijn de wegen te vergelijken met die van ons in Europa, echter in grote delen van Georgië en Armenië vinden we nog vaak asfalt uit de Sovjettijdperk.

STAAN ZO VEEL MOGELIJK VRIJ

Tijdens deze reis overnachten we zoveel mogelijk in de vrije natuur, ver weg van het asfalt. Dit is uitsluitend mogelijk door de inzet van en de begeleiding door een expeditie truck. Deze unieke afgelegen plekken zijn ontdekkingen van de begeleiders van deze reis, tijdens vijftien jaar reizen over de wereld.

REISORGANISATIE

Oud Perzië is een 'Individueel Begeleide Avontuurlijke Overland Camperreis'© van Expedition Far East die u met uw camper kunt maken.
Camperreizen voor wie NIET in een groep wil reizen.
www.expeditionfareast.com

59-65 Oud Perzië deel 2.indd 65 08-08-19 21:35